

ΠΑΡΑΔΟΣΟΣ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑ.

Σπουδαίας και περροντισμένης άγωγής συμπλήρωμα έθειωρήθησαν έκπαλαι αι περιηγήσεις εις ξένους τόπους. Διά τούτο οι περιφανέστατοι τών σφών της άρχιότητος τās μεταχειρίθησαν ως όργανον της διανοητικής προόδου. Πολλοί δέ συναθέσμερον χρησιμεύουσι εις τόν σκοπόν ταύτον σήμεραν. Δι' αὐτῶν δέν πρόκειται βεβαίως νά ίδωμεν μόνον ως γεωγράφου μεμακρυσμένας πόλεις και χώρας, αλλά μάλλον τά διάφορα έθνη νά σπουδάσωμεν· επειδή έκαστον αὐτῶν έχει τήν ιδιαίτεράν αξίαν του, και πλεονεκτήματα, τῶν ὁποίων τά άλλα στεροῦνται, προσέτι δέ και προσρισμόν τινα ιδιαίτερον.

Τόν χαρακτήρα ὁμοίως, τό πνεῦμα και τά ήθη τῶν λαῶν μαθαίνομεν διά της γλώσσης των και χωρίς ένιστε νά εξέλωμεν της ίδιας ήμῶν πατρίδος· επειδή σπανίως αι έννοιαί των αποδίδονται μέ τήν αὐτήν άκριβειαν διά γλωσσῶν άλλων. Ὅθεν και ὁ Ἐμιστοκλής επεθύμει νά εκμάθῃ τήν Περσικήν διά νά εκφράσῃ πιστῶς εις τόν μέγαν Βασιλέα της ψυχῆς του τούς λογισμούς, νά άκούσῃ δέ και εκ στόματος εκείνου ὅσα περί αὐτοῦ έφρόνει.

Φαίνεται δέ ὅτι και πρό τοῦ μεγάλου τούτου στρατηγῶ οἱ Ἄθηναίοι ένόμιζον ὅτι τόσον εξέχει τῶν άλλων ὅστις γνωρίζει ξένας γλώσσας, ὥστε προσηγόρυσαν διεφθῆ, εἶτε διψυχον τόν Κέκρωπα, μόνον διότι ὠμίλει δύο, τήν Αἰγυπτιακήν και τήν Ἑλληνικήν. Μετά δέ ταῦτα έθαυμάσθη εξοιρέτως ὁ Μιθριδάτης ως πολύγλωττος. Ἄλλά τί ήθελον εἰπεῖν οἱ άρχαίοι ήμῶν πρόγονοι ἄρα γε ἂν έβλεπον τόν περίφημον Μετσοφάντην; Πρό ἐτῶν ήδη Ικανῶν ήκούσαμεν πολλά περί τοῦ τεραστίου τούτου άνδρός από τόν άείμνηστον και μοναδικόν τοῦ έθνους ήμῶν ποιητήν, προσέτι δέ και φιλολόγον χαριέντα τόν μακ. Ἰάκωβον Ῥίζον, ὅστις τόν έγνωρίσεν εκ τῶ συνέγγυς, καθώς έμάθομεν ενχαίτως παρ άλλων πόσον τόν μακ. αὐτόν Ῥίζον έτίμα πάλιν ὁ ένδοξος Μετσοφάντης. Ἄλλ' από τήν Ἀγγλικήν εφημερίδα The Athenaeum. febr. λαμβάνομεν νεωτέρας τινάς πληροφορίας περί της εξαισίτου γλωσσομαθείας τοῦ προκειμένου Ἰταλοῦ.

Ὁ Κ. Ουάις ήγόρευσε τά εξῆς εις τήν φιλολογικήν εταιρείαν τοῦ Λονδίνου.

«Ὅσα εἶπεν ὁ Ουαλέριος Μάξιμος (βιβλ. ή.) περί βασιλέως τινός Ἀσιάτου δει δηλ. ήδύνατο νά ὁμιλήσῃ εικοσιδύο γλώσσας, έφαίνοντο εις πολλούς άπίθανα· επειδή εἰκοσιν αἰώνες παρήλθον από τήν εποχήν τοῦ Μιθιδράτου μέχρι της σήμεραν και οὐδέν παραδειγμα τοιοῦτον εἶδομεν· αλλά τοῦ λοιποῦ τό ὄνομα τοῦ Μιθιδράτου πρέπει νά ὑποχωρήσῃ εις τό τοῦ Μετσοφάντη. Ἀποροῦμεν μόνον πῶς οὐδέις τῶν φίλων του εξέδωκεν ὑπόμνημά τι περί τοῦ θαυμαστοῦ τούτου άνδρός, ἂν και ήθη πρό τριῶν ἐτῶν απέθανεν.

Ὁ Ἰωσήφ Μετσοφάντης γεννήθη εις τήν Βονωνίαν τῷ 1771· έννόησε δέ κατά πρώτον τήν σπανίαν του δύναμιν εις τό μαθαίνειν ξένας γλώσσας, ὅτι περι-

ποιεῖτο ως ἱερεὺς τοῦ νοσοκομείου τούς τετραυματισμένους στρατιώτας τοῦ Ναπολέοντος. Ἐμεινε δέ ἀμετακίνητος εις τήν εἰρημένην πόλιν μέχρι τοῦ 1831 ως καθηγητής της Ἑλληνικῆς και άλλων Ἀνατολικῶν γλωσσῶν εις τήν αὐτόθι ακαδημίαν, συγχρόνως δέ και ως βιβλιοφύλαξ. Διὰ τās συμβάσας ὁμοως ταραχάς εις τόν Ἀγκῶνα μετά τό 1830 ἐσάλη έντολήν τινα έπιτετραμμένος εις Ῥώμην, ὅπου και τόν ήγάπησεν ὁ Πάπας Γρηγόριος 16ος. Κατά δέ τό 1833 διεδέχθη τόν διάσημον Ἀγγελον Μάην ως διευθυντής τοῦ Βατικάντου· τῷ δέ 1838 άνηγορεύθη καρδινάλιος· απέθανε δέ κατά τό 1849 τῇ 16 Μαρτίου. — Πρώτος πάντων, ως φαίνεται, ὁ Στίναρ Ῥόζε άνέφερε περί αὐτοῦ εις τās από τήν βόρειον Ἰταλίαν κατά τό 1817 έπιστολάς του.

«Ὁ παράδοξος άνθρωπος, περί τοῦ ὁποίου λέγω, εἶναι ὁ Μετσοφάντης, ὅστις μόλις έχων ήλικίαν 36 ἐτῶν, ὅτε τόν έγνωρίσα, άνεγίνωσκεν 22 και ὠμίλει συναναστρεφόμενος 18 γλώσσας εύκρινέστατα. Γερμανός τις άξιωματικός ὠμολόγει ὅτι δέν έδύνατο νά τόν διακρίνῃ από Γερμανόν· ὑπηρέτης μου δέ Σμυρναῖος έλεγεν ὅτι εύκόλως ήθελε τόν ὑπολάβει τις ὅς Γραικόν, ή Ὅθωμανόν καθ' ὅλην τήν επικράτειαν τοῦ Σουλτάνου. Ἄλλ' ἐγῶ έθαύμασα μάλιστα ὅτι ποτέ δέν περιέπιπεν εις σφάλματα κοινά και εις τούς Σκώτους και τούς Ἰρλανδοῦς αὐτούς. Διέφερε δέ τῶν άλλων γλωσσομαθῶν και κατά τήν αληθῆ παιδείαν κτλ.»

Ὁλίγω ὕστερον ὁ Βερών Ζάκ, αστρονόμος Οὐγγρος, πολύγλωσσος και αὐτός, εἶπεν εις τήν αστρονομικήν του άνταπόκρισιν. «Ἡ δακτυλοειδής εκλειψίς τοῦ ήλιου ήτο τό πρώτον περιεργότατον φαινόμενον εις ἐμέ, ὁ δέ καθηγητής Μετσοφάντης τό δεύτερον. Ὁ δαιμόνιος οὗτος άνήρ ὠμίλει 32 γλώσσας ζώσας και νεκράς. Μοί ὠμίλησεν Οὐγγριστί μέ τοςαύτην άκριβειαν περί τήν γλώσσαν, ὥστε έμεινα τῷ ὄντι εκθαμβός· έπειτα μοί ὠμίλησε Γερμανικά πρώτον κατά τήν Σαξωνικήν (τήν άρίστην δηλ.) προφοράν, έπειτα δέ κατῶ τήν Αὐστριακήν και Σουηδικήν διάλεκτον· αλλά τοςοῦτον ὀρθῶς και χαριέντως, ὥστε εξέπλάγην. Ὁμίλησεν ὁμοίως Ἀγγλιστί εις τόν πλοίαρχον Σμιθ, Ῥωσιστί δέ και Πολλωνιστί εις τόν πρίγγιπα Βολκόνσκη μέ τήν αὐτήν έτοιμότητα και εύστροφίαν, ὡς ἂν ὠμίλει τήν πατρικήν του γλώσσαν· ἐπί δέ τοῦ δεῖπνου, ἂφ' οὔ τῷ ὠμίλησα εις άλλας τινάς γλώσσας, μοί ήλθεν εις τόν νοῦν νά τῷ ὀμιλήσω και Βλαχιστί· αὐτός δέ παρειυθῶς ήχησε τόσον έπιτροχάδην νά δημηγορῆ, ὥστε ήναγκάσθη νά τόν διακόψω, λέγων, βραδύτερα αἰδεσιμώτατε, διότι δέν δύναμαι νά Σ' άκολουθήσω. Γνωρίζει προσέτι και άλλην τινά γλώσσαν, τήν ὁποίαν ποτέ δέν έννόησα, δηλ. τήν Αἰγυπτιακήν, εἶτε Τζιγανικήν!»

Περί τούτου σχεδόν τόν χρόνον (1821) και ὁ Βαῦρων, γνωρίσας τόν Μετσοφάντην, λέγει περί οὔτου· «Εἶναι ταχύτατος γλωσσοεἰδῶν· πρέπει νά έχρηματισε γενικός διερμηνεύς κατά τήν εποχήν τοῦ πύργου της Βαβυλώνος. Τόν έδοκίμασα εις πάσας τās γλώ-